

В. Г. Саєнко,
к. е. н., докторант, Донецький національний університет економіки і торгівлі імені
Михайла Туган-Барановського

ОРГАНІЗАЦІЙНА ФУНКЦІЯ ВИРОБНИЦТВА ПОСЛУГИ В ПЕНІТЕНЦІАРНІЙ СИСТЕМІ ДЕРЖАВИ

Неодмінною умовою розвитку промислового виробництва є здібності людини, що є невід'ємною складовою виробництва продукції, товару, окремих робіт і виробництва послуг. Розроблено модель організаційної функції економічного середовища пенітенціарної системи держави за задачею ресоціалізації персоніфікатора за підприємницькою здатністю.

By constant condition of development of industrial productive and enterprise ability of the man, in which he is the integral part of production, goods of separate jobs and manufacture of services reflects association and conditionality of genetic and functional communications in his development as mature organizational system, that is structure of the cumulative worker. The model of organizational function of economic environment prison of system of the state is developed which carries out a task resociality of personificially on enterprise ability.

Ключові слова: робоча сила, сукупний робітник, підприємницька здатність, пенітенціарна система держави.

Key words: a labour, cumulative worker, enterprise ability, prison system of the state.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ І ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ НАЙВАЖЛИВИШИМИ НАУКОВИМИ І ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Пенітенціарна система держави за рахунок використання людського ресурсу і технічно оснащених казенних підприємств, користуючись високою здатністю підприємства до виживання, швидким реагуванням його компонентів на кон'юнктуру ринку, бере на себе задоволення потреб ринку держави з надання послуг за видами діяльності. Організаційна функція виробництва послуги в пенітенціарній системі держави має відмінності, що вносять особливості в управління процесами. Про властивості організаційного середовища, що є загальним для виробництва будь-якої галузі промисловості, мова уже велася, зокрема вченими Амошею О.І., Пономаренком В.С., Тридід О.М., Расвєнєвою О.В. [1—3] та ін., про організацію виробництва послуги — Іщенкою О.А., Сидоровою А.В. та ін. [4—5], про

організацію і розвиток продуктивних сил пенітенціарної системи держави Жуком Л.А., Жук І.Л., Прусс В.М., Ягуновим Д.В. та ін. [6—8] і т. ін. Але дані питання наукою розроблені висвітлені недостатньо для економічних систем національної економіки з обмеженим доступом фахівців до їх розвитку і функціонування, де, у зв'язку з обмеженістю ведення моніторингу виробничих процесів, що відбуваються, зокрема, всередовищі пенітенціарної системи держави, як і у відкритих економічних системах, без персоніфікатора середовище діяти не може, і треба з'ясувати можливість включення такого персоніфікатора у модель відтворення процесу за складовими особистості. Тобто треба опиратися в розрахунках на те, що людина розвивається фізично і розумово за споживанням цілощого речовини і вступає в штучне організаційне середовище виробництва і витягання такої речовини на основі певної системи функціональної підготовки особистих здібнос-

тей до праці, продуктивної взаємодії і послідовної чи спонтанної діяльності в системі господарюючого суб'єкта. Без врахування такого положення, що є похідним матеріальним моментом, виконати задачу організації виробництва послуги в умовах пенітенціарної системи держави стає неможливою.

Метою статті є створення моделі організаційної функції економічного середовища пенітенціарної системи держави за задачею ресоціалізації персоніфікатора за підприємницькою здатністю.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отримуючи суспільне визнання в середовищі обмінної діяльності, людина продає сформовану якість до праці, названу в економічній теорії "робоча сила", завдяки тому, що її здібності, навички і уміння відповідають певному розряду тарифної сітки робочого процесу чи рівню професійної підготовленості до організації і управління виробничими і технологічними процесами, це дає можливість визначення її функції і продажу на ринку праці. Тобто у середовищі виробництва сказане сприймається як міра, яка відображає "якість трудової здібності, що визначається суспільно необхідними витратами робочого часу на підготовку працівника до даного виду діяльності" [9, с. 59], а дослідником така якість і визначається саме як "кваліфікація робітника". За таким узагальненням положення вченим відоме, але треба обумовити те, що розрізняється загальна і спеціальна підготовка працівника, що підкріплюються виробничими навичками, а в загально-теоретичному значенні, власне, "розвиток здібності до праці включає підвищення культурно-технічного рівня працівника до праці, зростання його знань, придбання професійних навичок і наявність творчих початків" [9, с. 59]. Тобто "кваліфікація" сприймається в її вузьких і більш широких значеннях, а наявність творчих початків виступає нарівні з наведеним і неодмінною умовою розвитку промислової виробничої і підприємницької здібності людини, що й прийняте за предмет даного розгляду, в якому вона є невід'ємною складовою виробництва речовини, продукції, товару, окремих робіт і виробництва послуг. В загальному вигляді це пов'язується з організацією обміну діяльністю як на всіх фазах відтворювального процесу, так і за його межами соціальних зв'язків.

У економічному середовищі пенітенціарної системи частково є виробництво, господарство і служби, що забезпечують життєдіяльність, які потенційно можуть включатися в процеси національної економіки з своїм продуктом, але виробник не має в своєму розпорядженні самостійного виходу на національний ринок і знаходить його через представника — державу. Отже середовище підприємництва стає основоположним моментом у якості "подолання відчуження особистого часу і збільшення його тривалості" [10, с. 23]. Це властиве як виробничому процесу, так і процесам скорочення тривалості суспільних і виробничих процесів за рахунок використання фізичної і розумової здатності, підприємницької функції, здібності й інтелекту людини. Залежність і взаємозв'язок виявляються через оцінки якості внутрішнього і зовнішнього часу: для зовнішньо-

го часу можна забезпечити синергетичний ефект за рахунок умовної якості "суверенної тривалості" [10, с. 28] саме "внутрішнього часу, який зв'язує воєдино внутрішні хронології подій" [10, с. 28].

Це означає: щоб досягти суспільно значущого результату, то слід всіх учасників події незалежно від обмежень включити у взаємодію, яка наповнена гармонійною творчою поведінкою і ущільнює хід подій. Така взаємодія під жорстким контролем у відомому форматі рухає залежною поведінкою ув'язненого.

У пенітенціарній системі держави мову про структурну характеристику вести складно, бо робоча сила сприймається у ринковій економіці як здатність особистості продавати особливі фізичні й розумові якості на ринку праці. Економічною теорією вона розглядається саме за властивостями сукупної робочої сили, що відповідає якості відтворювального процесу, який організовується в суспільстві з метою створення розвиненої і професійно підготовленої кваліфікованої структури з відомим кодексом вимог, що висуваються якраз до фізичної і розумової здібності людини, бо "структура сукупного робітника", — за висновком О.І. Рузавіної і Н.Ф. Шеховцової, — відображає єдність і взаємозумовленість генетичних і функціональних зв'язків в його розвитку як зрілої організаційної системи" [11, с. 7].

Дана сутність в даному дослідженні переноситься на вкрай обмежене розмаїття суспільних середовищ, у числі яких діють середовище підприємництва і середовище ув'язнення, де бізнесмен (як і підприємець) або засуджений (як і ув'язнений) не зв'язуються найманою працею, що організовані на засадах діяльності й взаємодії на сполученні творчості і насильництва. Суб'єкт діяльності, що є продуктом історичного розвитку, в досліджуваному середовищі підприємництва, керуючись винятково власними здібностями, нахилами і схильностями до праці, які активізуються ринковою взаємодією чи державним замовленням, довіряється державі й підкоряється законодавчій системі.

Керуючись названим, підприємництво виховує власного універсального працівника, який орієнтується в обмеженому соціокультурному виробничому і суспільному середовищі на вірогідній основі й здатний виробити і прийняти неординарне управлінське рішення у вибраній галузі діяльності, а пенітенціарна система держави підпорядковує властивості і якості учасників, що випадково на визначений термін увійшли в поведінкове залежне середовище.

Тобто, як говорилося вище, у персоніфікатора є відмінності, але особливою спеціалізацією у всіх окремо взятих випадках виступає швидкість і рухливість розумової діяльності людини, що відсоває частіше за все фізичну силу на вторинний план. У роботі [11] указується на те, що сукупний робітник піддається необхідним змінам, але слід до цього додати наступне: потрапляючи в підприємницьке середовище, він повною мірою стає незалежним від закономірностей механізації, розподілу і кооперації праці, так і частково — від капіталу, а потрапляючи в кримінально-виправну систему держави, він підлягає перевихованню, перепідготовці й переорієнтації здібностей, тому і працює на умовах пригноблення і повного підпорядкування пси-

Рис. 1. Модель організаційної функції економічного середовища пенітенціарної системи держави за задачею ресоціалізації персоніфікатора за підприємницькою здатністю

хіки до організаційного формату і жорсткого контролю. І все ж таки, за даними висновків, що наведені у роботі [11], поза залежністю від того — це проста капіталістична кооперація праці, мануфактура чи суспільний комбінований штучний організм індустріального виробництва, — у суспільстві формується сукупний робітник, який завжди діє сумлінно, бо підкорюється організаційним структурам соціально-економічного устрою. Ці організаційні структури, як відомо, і створюють об'єктивні процеси розвитку сукупності виробничих сил і виробничих відносин. Якщо передбачити реакцію класиків економічної теорії на висновки дослідження, то треба їх попередити: не можна тут говорити про те класичне сприйняття, що в сфері пенітенціарної системи держави виявляється діалектичний зв'язок виробничих сил і виробничих відносин повною мірою, але окремі елементи в ній присутні і конструкції організаційної функції треба їх врахувати. Щоб здійснити це, треба виокремити необхідні для цього елементи, або, як це визначено у цитованих авторів [11, с. 13], ступені. Вони такі:

- 1) виробничий процес, який розпоряджається природною, технічною і технологічною основою виробництва товару;
- 2) фактори кооперації, спеціалізації і комбінування виробництва продукту, які тим чи іншим способом об'єднують створення і розгалуження функцій і робіт;
- 3) структура виробничого механізму взаємодії з загальною структурою державного розподілу, обміну і споживання, яка може розраховувати як на внутрішні, так і на зовнішні ресурси руху виробленого товару;
- 4) організаційна форма виробництва і праці, яка призводить до руху різнорідну працю — кваліфіковану, не зовсім кваліфіковану і некваліфіковану;
- 5) реальна система підпорядкування праці, яка визначається режимом взаємодії учасників, матеріальни-

ми і моральними стимулами і доступністю підприємницького капіталу.

Все те, що визначено у п'яти ступенях організаційної функції, у пенітенціарній системі держави є, чим підтверджується й об'єктивний процес наявності економіки в середовищі пенітенціарної системи. Але внаслідок закритості праці цієї системи розгляд класичних варіантів оцінки виробничих сил і виробничих відносин стає процесом недоцільним. Якщо виробничі відносини і мають місце, то вони централізовано визначаються державою, яка наділяє обмеженнями персоніфікатора відносин, яким є казенне підприємство виправної колонії. Дії виконуються на загалах фокусування, а не значного розповсюдження відносин обміну. У такому теоретичному просторі основою для розгортання дискусії виступають виробничі сили пенітенціарної системи держави, які у ній не тільки прив'язані до певного виробничо-технологічного процесу, але й цілеспрямовані державою на виховання і навчання учасників виробничої взаємодії, щоб вони змогли виконати провідну задачу, що висувається: після відбуття строку покарання повернутися в громадянське виробниче чи соціальне життя суспільства повноцінними громадянами з якістьми "сукупного робітника". Для такого робітника, процес повернення в середовище громадян має дві сторони, а саме:

- 1) психологічну, бо він є суб'єктом суспільних відносин, в яких повинний бути визначений як повноцінний громадянин держави;
- 2) ціннісну, бо він є носієм особистісного фактора виробництва, в якому повинний зайняти особисте місце повноцінного працівника.

У даному викладі саме і активізується намагання уточнити наукову позицію дослідників не щодо першої, психологічної, бо про неї вже уточнення є, а щодо другої, ціннісної, сторони відносин у суспільстві, що повинна завершуватися економічними

здобутками.

Якщо оцінювати зв'язок пенітенціарної системи з сучасною сферою економічного розвитку, що є перехідною до ринку, то про такі процеси можна сказати наступне: вони мало впливають на становлення і розвиток доцільної якості відбуваючих покарання, бо їх сфера перебування закрита, а прогресом техніки і технології виробництва суспільство нехтує, тому зміни не можуть відбуватися по визначеному ряду економічних негараздів без відповідного забезпечення процесів. Це вказує на те, що на пенітенціарну систему той факт, "що саме в перехідних формах особливо інтенсивно розвивається структура виробничого організму з'являються різноманітні організаційні форми сукупного робітника" [11, с. 15], не впливає. Не діє така передумова також з тієї причини, що в пенітенціарній системі організаційні форми не змінюються тривалий час, а гнучкість і рухливість виробничого механізму забезпечується оновленням виробничих фондів вкрай рідко.

Окрім того, треба пам'ятати й про те загальне теоретичне положення, що в перехідний період всередині попереднього технічного базису держави, що згасає, передумови становлення якісно нового сукупного робітника повинні визрівати, на що треба мати час. Окрім того, із-за недосяжності використання у виробництві у такий час науково-технічних досягнень процеси заморожуються і випереджальний розвиток техніки гальмується, а час реанімації передбачити і врахувати неможливо. Наряду з наведеним, до ряду інших сфер знань доступу немає, а тому заздалегідь відомо, що сукупний робітник пенітенціарної системи в цивільне життя входить відсталим і здатний він виконувати виключно найпростіші функції і виключно фізичну працю, що часто не забезпечує належного матеріального і морального задоволення його потреб, а тому повертає його назад в карно-крадіжницьку сферу. Діє декілька причин його повернення, головні з яких наступні:

— психологічне неприйняття покаранням промислового середовища за рядом визначених вище статків і відповідне неприйняття відбувшого покарання соціальним середовищем держави;

— відсутність навиків, які надали б відбувшому покарання переваги і дали б змогу виконувати виробничі функції належної диференціації і спеціалізації.

Виходячи з наведеного, виявлені концептуальні елементи моделі економічного мислення персоналізатора дослідження, як-то результуюча економічної поведінки робітника, результуюча характеристика мудрого і дбайливого хазяїна, що має сталі орієнтири на діяльність, її результати і здобутки, результуюча самостійного сприйняття рішення про використання майна, результуюча незалежності зв'язків з постачальниками сировини і споживачами речовини, результуюча індивідуально обгрунтованого вибору сфери діяльності, результуюча вільного користування доходом від діяльності та інші вмотивовані фактори і складові взаємодії. Критичний аналіз такої моделі завершується висновком про те, що в пенітенціарній системі держави можна користуватися такою моделлю, дотримуючись формату відносин, вимог жорсткого контролю і залежної поведінки.

Повноцінним залишається вимірювання потреби

окремої особистості в підприємницькій здатності людини. Таке можна виконати через динаміку відповідної потреби в підприємницькій здібності людини, яка знаходить віддзеркалення завдяки взаємодії матеріально-речовинних економічних форм (речовинно-наочна, натурально-речовинна і т. ін.) й ідеальних економічних форм (віртуальна, евристична, соціально-економічна, економічна т. ін.). Ці форми, власне, і дозволяють виявити основу для вимірювання підприємницької здібності людини кількісного за сприянням теоретико-інформаційного підходу і структурного аналізу потреб, що задовольняються.

Оскільки підприємницька здібність людини — це системна цілісність, яка виявляється як у формах поведінки і діяльності особистості, так і в результатах задоволення індивідуальних і колективних потреб громадян держави, то в кінцевому визначенні вона отримує віддзеркалення кількісно в доходах, супердоходах, благах і послугах, положення яких у разі порівняння один з одним можна відобразити математично через обсяг, щільність і вартість виробу як в окремо взятій точці держави, так і в окремо взятому її регіоні. Оскільки сфера реалізації потреби в підприємницькій здібності людини не обмежується чимось визначеним, то механізм такого віддзеркалення зумовлюється теж деяким рядом характеристик, які виступають як похідні від обміну речовиною, енергією і інформацією. Дане положення реально підводить дослідження до рішення висунутого завдання за тим збігом обставин, коли можна припустити саме реалістичність одержання в своє розпорядження числового значення підприємницької здібності людини.

Щоб наблизитися до такого процесу, треба виконати формалізацію економічного явища, що назване "потреба в підприємницькій здібності людини". Методично така процедура виконується у два етапи відтворення взаємин у системі "підприємець — споживач" та "споживач — підприємець", елементи якої поєднуються штучними і ймовірними відмінностями, за якими інформативними є етап пошуку засобів налагодження взаємин підприємця і споживача і етап їх утвердження. В середовищі ресоціалізації в'язня виокремлені етапи дозволяють спожити відмінні здібності людини.

На першому етапі пошуку засобів налагодження взаємин підприємця, споживача здійснюється на врахуванні можливості і ймовірності виробництва і споживання речовини, а тому досить мати в своєму розпорядженні інформацію про виробництво, запаси сировини і енергоносіїв, наявність виробничих потужностей і підготовленість суспільства, продукту чи товару до споживання. Виробляється механізм "повідомлення", який автоматично фіксує операцію по вимірюванню рівня задоволеності системи "споживач — підприємець": підприємець передає продукт, товар, а споживач його приймає. В даному випадку значення повідомлення відіграє сукупність "відомостей про їх предмет" [9, с. 37], а "можливість такої оцінки виникає з того, що будь-яка система потреб має певну структуру" [9, с. 37], обширність, кількість і щільність у кожній точці. Можна звести вимірювання динаміки до двох способів: до простого обліку збільшення обсягу системи екстенсивним способом або до реєстрації зміни щільності системи в кожній точці за

інтенсивним способом насичення. Оскільки підприємницька здатність людини конструює якісну систему і наповнює її новими потребами, то обидва способи вимірювань можуть бути об'єктивно сприйнятими науковим середовищем, бо "поява нової потреби веде до відносної зміни у всій системі потреб" [9, с. 38], тоді як зміна співвідношення між потребами, що є, виступає основною умовою їх нових різновидів, а отже, і точкою відліку. Наведене можна сприйняти за висновок чи узагальнення.

На другому етапі взаємин підприємця і споживача вирішується задача їх утвердження, а тому ведеться пошукова робота зі з'ясування якості освоєних і нових різновидів продуктів і товарів. В цьому випадку доступним для абсолютного вимірювання виступають освоєні потреби, які відомим чином минули практику ефективного задоволення споживача матеріальними благами. У цій сукупності розглядається і оцінюється представлений асортимент товарів, робіт і послуг, це дане спрощує організацію угоди за виробництва продукту, налагодження обміну конкретною діяльністю і стабільність відносин. Залишається розрахувати лише динаміку виробництва і споживання, яка за своїм фізичним змістом виступає як вимірник споживання. Потік нових різновидів продуктів і товарів заміщає ті групи, що втратили актуальність, але вимірником їх корисності виступає вже не динаміка виробництва і споживання, а прогнозна корисність, яка не тільки породжує нові корисності, але і відповідно до закону піднесення потреб забезпечує переорієнтацію масового потоку споживання. Дане відображає характеристика "приріст потреб у кожний даний відрізок часу", в якому повинні бути задіяні наступні складові, а саме:

а) обсяг задоволення потреби населення раніше освоєними виробництвом різновидами продуктів, товарів, робіт і послуг;

б) потік благ, які актуалізуються на відтворювальних стадіях розподілу, обміну і споживання, на основі технічної і комерційної перевірки і утвердження передається у виробництво з орієнтацією на масовий попит населення.

Узагальнене і наведене на рис. 1 є методичним підходом до формалізації явища за рядом вивірених складових: поєднуючи здобутки обох етапів взаємин, що оцінюються, як на першому, так і на другому етапах відтворення, взаємодії і взаємовідношення, знаходиться засіб вимірювання прийомів кількісного об'ємного, тобто натурального, і кількісного вартісного, тобто предметного, відображення підприємницької здібності людини. Значущість або частка участі підприємницької здібності людини в задоволенні певної потреби передбачується економічно через синтетичну характеристику "дохід — супердохід", а організаційно — через соціально-ймовірнісну оцінку "ранг", тобто через "кількісну оцінку, засновану на логарифмі частоти чи питомої ваги окремої потреби" [9, с. 39]. Методична складова моделі очікує пояснень, бо, як показує теорія масового обслуговування, — це не єдина характеристика: в їх числі є такі параметри вимірювання, як "ступінь доступності", "математичне очікування надходження", "мода задоволення граничної корисності" і ряд інших параметрів.

Природним є те, що один ряд параметрів у переліку характеризує соціальне середовище споживання, а інший — економічне, власне виробниче і підприємницьке середовище. Але і той, і інший їх ряд опосередковує й "дооформлює" кількісне уявлення про сутність, у якості якого вивчається "підприємницька здібність людини", до якої розмаїття і невизначеності вносяться змістом і структурою діяльності. Зміст і структура діяльності, у свою чергу, знаходяться в пропорційній залежності від частоти обертів речовини, товару, капіталу і т. ін., що визначається структурою і частотою виникнення тієї чи іншої потреби. Про це співвідношення частот потреби і її доступності проводить дискусію автор, [9, с. 39—40] в тому разі, коли ним обговорюється кількісна оцінка показника зв'язку. "В межах системи потреб, — заключає дослідник, — зв'язки між ними можна представити у вигляді таблиці значень залежності потреб один від одного" [9, с. 40]. Таку таблицю можна сприймати за змістом як методичне визначення оцінок переходів системи потреб з одного задоволеного стану в інший незадоволений, і допускати, що вона може бути складена у відповідності до підприємницької здібності людини чи хоча б стосовно відображення процесів активізації обміну діяльністю за рахунок включення підприємницької функції людини.

Якщо в своєму розпорядженні є початковий суб'єкт потреб, то виявляється можливим за таким методичним підходом оцінити безперервність розвитку задоволення потреби за сприянням підприємницької здібності людини по ряду показників чи складових, серед яких: кількість потреб, їх частота (питома вага) і рівень зв'язку між ними. Введення в методику даних параметрів дозволяє виконати розрахунки, що завершуються кількісним значенням, але, як і до початку таких розрахунків, залишається складним відображенням у методиці структурного аналізу потреб щодо визначення впливу на процес відносин саме підприємницької здібності людини.

Для здійснення структурного аналізу потреб знову ж повертаємося до названих вище двох форм взаємодії, які тепер визначаються у політекономічному значенні як:

- 1) натурально-речовинна форма реалізації потреб;
- 2) економічна форма реалізації потреб.

Дослідження знову ж цікавлять кількісні характеристики і описові зв'язки. Відобразити їх треба відповідно до вищепозначеного закону піднесення потреб, що включає в розрахунки інші мотиви і можливе за даними логічного визначення, а саме:

— відправник "повідомлення" і постачальник "створеного продукту" зберігають власну структуру не тільки як таку, що є реалістичною до створення продукту, але й одночасно готуються до процесу внесення в економічне середовище чогось нового, що ще є невідомим, в продукт, його дизайн, структуру, матеріал і т. ін., тобто учасники взаємодії з цього часу підлаштовуються під ускладнену форму взаємодії із зовнішнім світом потреб за тенденцією розширення кола споживачів. Тут поєднуються загальні риси речовинно-наочної, натурально-речовинної і економічної форм руху продукту і розвитку підприємницької здібності людини;

— виробник підсилює суспільний статус продукту.

Тут поєднуються ймовірності віртуальної, евристичної і економічної форми руху продукту і розвитку підприємницької здібності людини;

— суспільство регулює і формує потреби вигідним для нього способом. Тут поєднуються спільності організаційно-економічної, комунікативно-інформаційної і безлічі соціально-економічних форм руху продукту і розвитку підприємницької здібності людини.

Представляючи реально визначений зміст віртуального ряду повідомлень і сигналів, що подаються, і відомостей, що відображають статистично сутність і структуру об'єкта споживання, дане явище постає як кінцево впорядкована множина, яка функціонує в очікуваній послідовності, що підкоряється певному теоретичному закону розподілу. У числі теоретичних законів розподілу може проявити себе нормальний закон, закон бета-розподілу, закон Эрланга n -ного порядку чи показовий закон. Відправник повідомлення може розрахувати, а споживач продукту може уточнити закономірності й характеристики за даними моніторингу. Разом з тим, наведений перелік розрахункових характеристик, що видається теоретичним законом розподілу, може бути сприйнятий як допоміжний, що вимагає включення в аналіз більш компактної і інформативної методики.

Приєднаємося до обгрунтування В.М. Логунова, які він проводить в роботі [9, с. 42—44]. Інтерес до цієї методики викликається тією обставиною, що підприємницька здібність людини відображається через реалізацію того чи іншого його повідомлення, яке приймається до уваги, піддається аналізу і оцінюється. Перед тим як перейти до викладу авторської методики, скажемо про її загальні риси. Звернемо увагу на те, що повідомлення, за визначенням дослідника, набувають фізичного описового значення, вони, як віддзеркалення умов життєдіяльності, мають різну частоту зустрічностей і різну питому вагу в системі повідомлень. У зв'язку з цим остання як форма системи потреб може мати виражену різноманітність. Різноманітність системи потреб — це її характеристика стосовно періодів часу і суб'єктів.

Представляючи модель розвитку потреб, різноманітність системи потреб залежить від кількості потреб і їх частоти зустрічності (питомої ваги). За цим множинність елементів системи потреб вказує на невизначеність реалізації кожної з них, що відома. Це положення В.М. Логуновим детальніше представляється наступним чином. Передамо сенс формалізації (близько до автора) наступним чином: при існуванні деякої системи потреб, що включає в себе один елемент, невизначеність реалізації такої системи, як і її різноманітність, дорівнюють "нулю" — якщо є дві різні потреби, то як невизначеність здійснення будь-якої з них, так і різноманітність — відмінні від "нуля", оскільки з'ясовується можливість реалізації вибору з цього виходить, що різноманітність є відношенням щонайменше двох потреб, які розрізняються за якими-небудь ознаками — очевидним є те, що із збільшенням числа потреб (N), їх різноманітність буде зростати, тому рівень різноманітності безлічі потреб можна розглядати як функцію їх числа; останнє дозволяє прийняти за міру різноманітності системи потреб, що включає N її різновидів і логарифм числа $N(\log N)$ — логарифмічна функція як міра різноманітності потреб використовується тому, що при $N=1$

різноманітність дорівнює "нулю", а при зростанні N вона теж зростає. Одиницність такої функції доведена в роботі [12, с. 69]. Тобто, враховуючи наведене, різноманітність системи потреб завжди можна відобразити математично.

ВИСНОВКИ

Використання викладеного підходу до кількісної оцінки піднесення потреб у всіх формах опосередкування первинно дозволяє виявити їх динаміку, що є порівняльною основою для різних періодів часу, соціальних груп, соціумів і суспільних умов, а вторинно — підходити більш ґрунтовно до підготовки ув'язненого не за конкретною професією, а за методиками, що дозволяють розвивати підприємницьку здібність до творчості за моделлю організаційної функції економічного середовища пенітенціарної системи держави, яке повинне орієнтувати в'язня на виробничий простір держави.

Література:

- Амоша А.И., Кабанов А.И., Стариченко Л.Л. Особенности и ориентиры развития угледобычи в Украине. Некоторые параллели с Российским опытом / Уголь Украины. — 2005. — №10. — С. 3—10.
 - Пономаренко В.С. Стратегія розвитку підприємства в умовах кризи: монографія / В.С. Пономаренко, О.М. Тридід, М.О. Кизим. — Х.: Видавничий Дім "Інжек", 2003. — 328 с.
 - Раєвнева О.В. Управління розвитку підприємством: методологія, механізми, моделі: монографія. — Х.: Видавничий Дім "Інжек", 2006. — 496 с.
 - Іщенко О.А. Теоретичні основи і механізми реалізації маркетингу послуг: монографія / НАНУ; Донецький держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. — Донецьк: ТОВ "Юго-Восток", 2005. — 385 с.
 - Сидорова А.В. Экономико-статистические методы в управлении сферой услуг: монография. — Донецк: ДонНУ, 2002. — 239 с.
 - Жук І.Л. Праця засуджених в місцях позбавлення волі: монографія / І.Л. Жук, О.М. Жук, О.М. Неживець. — К.: Кондор, 2009. — 266 с.
 - Прусс В.М. Пенітенціарна система України: монографія / В.М. Прусс, Д.В. Ягунов. — К.: Фенікс, 2006. — 251 с.
 - Жук Л.А. Ресоціалізація засуджених та осіб, звільнених з місць позбавлення волі: монографія / Л.А. Жук, І.Л. Жук, О.М. Неживець. — К.: Кондор, 2009. — 222 с.
 - Логунов В.Н. Общественная динамика потребностей и потребления. — Воронеж: Изд-во ВГУ, 1991. — 160 с.
 - Кириленко Г.Г. О человеке: Пространство и время, любовь и вера в его жизни / Сборник. Выпуск 1. — М.: Знание, 1991. — №12. — 64 с.
 - Рузавина Е.И. Организационные структуры совокупной рабочей силы при капитализме / Е.И. Рузавина, Н.Ф. Шеховцова. — М.: Изд-во Московского ун-та, 1986. — 103 с.
 - Яглом А.М., Яглом И.М. Вероятность и информация. — М., 1973. — 386 с.
- Стаття надійшла до редакції 20.09.2010 р.*